

שבת קלו

משה שווערד

1. ספר ים של שלמה - בבא קמא פרק א אות ל

[ל] דין בכור שנולדו בו סימני טריפה בתוך ל', או גוסס, אין פודין אותו: אמר עולא אמר רבי אלעזר (י"א ע"ב), בכור שנטרף בתוך ל' יום. אין פודין אותו. שנאמר (במדבר י"ח, ט"ו) אך חלק. ופי' ר"ת (תוד"ה בכור) שנטרף היינו שנעשה טריפה. ולא כרש"י שפי' שנטרף ממש. דפשיטא דאין צריך לפדותו, אפילו כלו לו חדשיו. מאחר שלא הגיע לל' יום. אלא הכי פירושו שנולדו בו סימן טריפה. ואפילו למ"ד טריפה חיה. מ"מ גזירת הכתוב שאין צריך לפדותו. מאחר שהוא טריפה. וכן פירש הרא"ש (סימן י"ב): וכתב הר"ן, אבל אם חלה הבכור, אף על פי שאמדוהו למיתה בתוך ל' יום. כיון דחיה ל' חייב לפדותו. דלא כמת חשיב. ואפשר דחי' ...

2. שו"ת הרשב"א חלק א סימן קסו

ולענין שהחיינו שאמרת אבי הבן מברך בשעת מילה כיצד הוא מברך? כי שמא לא כלו לו חדשיו ונמצא מברך ברכה לבטלה וכיצד הוא המנהג הנכון? דע שבכל הארצות האל לא ראינו מעולם מי שברך שהחיינו בשעת מילה. ואפילו לאחד מן הגדולים שהיו בארץ הזאת לא ראיתי כן. אבל מי שמברך אין לחוש לשמא לא כלו לו חדשיו דכל שגמרו סימניו שערינו וצפרניו אין חוששין. וסומכין על סימנין אלו אפילו למולו בשבת החמורה כל שכן לענין ברכה.

3. רש"י יבמות דף לו/ב

ספיקא הוא - וחולצת ולא מתייבמת ודוקא אי מספקא לן אי כלו לו חדשיו אי לא אבל אי קים לן דכלו לו חדשיו תנן במסכת נדה (דף מג) תינוק בן יומו פוטר מן הייבום:

4. חידושי הרשב"א מסכת שבת דף קלה עמוד ב

ואיכא למידק והיכי יליף רשב"ג מהני קראי, דקראי אפילו דקים לן שכלו לו חדשיו באדם אינו ראוי לפדיון עד חדש ובהמה אינה ראויה להקרבה עד שמונה ימים. העיקר בזה, דלרשב"ג אין הכי נמי דאי קים לן שכלו לו חדשיו אינו צריך להמתין לא חדש ולא שמונה, אלא כיון דבספק צריך להמתין לא חילקה תורה לא באדם ולא בהמה.

5. שערים מצויינים בהלכה

ד"ה הא לא שיהא ספיקא הוא) שהקשו אמאי לא אזלינן בתר רוב נשים, דולד מעליין ילדן. ותירצו דהמיעוט נפלים הוא מיעוט המצוי, ובכה"ג לא אזלינן בתר רוב, ומחמירם לפי המיעוט. ועיי' בפנים יפות עה"ת (פי' תוריע ד"ה וביום השמיני) דקושית הגמ' אינו אלא אליבא דרשב"ג דס"ל כר"מ דחייש למעוטי כמש"כ התוס' במס' חולין (יא: ד"ה לר"מ) אבל אנן דקי"ל (תוס' שם) דלא חיישינן למעוטי, אין שום קושיא היכי מהלינן, כיון דרוב נשים ולד מעליתא יולדות [עיי' מס' יבמות קיט.]. וצ"ע דלא הביא התוס' הג"ל.

דף קלו. מימהל היכי מהלינן ליה. פרש"י היכי מהלינן שום קטן בשבת, דילמא נפל הוא. [עיי' בתוס' מס' יבמות (לו):

6. חזון איש יו"ד ס' קנה: ד

(ד) יש טעם וכוונת הכותב קום עי' הוא נפל ומחוייב כינוי וליכא דין ברשותו וזו טעם אלא כג' שגמרו שפרו ופירשו כיון כו' ספק בן קיימא, וטי' שוכים כו' נחקה ודלי בן קיימא, והייבין נהנהג ברשותו, ומתנגן כו' את הבנת הפותח, וכן תמיד כו' טעם וכו' חיים ומתקיימן. בימים הראשונים היה מיעוט המלי' שגמרו עי' [ועיי' יבמות ל"ח א' עיי' דין לעצם ילדן ומשמע דהיכא נפחחם ינדן בקנינות נשבעה ומשמע דהי' קיים גם כשגון] וזמן נהבשה אינו לא כיון שגמרו לשתיה והפיך דהו' דלי בן שגמ' היה יושבתי, ומדומה דכשגו נכתבו בטעם וכפי צהי' כו' פוליס אפשר שרובם כשהנחמם אהר' ז' ונגמרו לה, וכרי נשחטו העצבים לנתן למקובעין כמש"כ הרמ"ה סימן קי"ז ס"ד בהנהגה. ואפשר דהא דלמרו נגמ' בן ז' כו' ואשכחוי אשכחי ר"ל בן נמנה הוא [וכג' כשהרין נקראין עג' עג' בן ז'] ונתאחר גלה נמנה כל כך ונגמרו לה, והעיקר שאינו בן עי' ונולד קום נמנו את השלימות ונפל הוא אלא נמנה נהשחם.

7. שערים מצויינים בהלכה

הותר ספק איסור חילול שבת ושפיר מהלין לקיים מ"ע דמילה בזמנה. עי"ש שדחה הראיה. ועי' במרומי שדה שהביא ראה מלשון הר"ף שכתב תניא רשב"ג אומר כו' הא לא שהה ספיקא היא לגבי אשת אח, דמחייבי כריתות ניהו ואחמירו ביה רבנן. ומבואר דס"ל דספיקא דאורייתא אסור מדרבנן, וכשיטת הרמב"ם [עי' ברמב"ם ביא"מ פ"ג, כלאים פ"ן] [עי' בכ"י או"ח סי' תרח], ומתורתו של הר"ף למדו הרמב"ם ולא כהגאון בעל כרתי ופלתי שכתב שבחייבי כריתות הכל מודים שאסור מה"ת. וכ"כ בהעמק שאלה (ויקרא סח-טז). [ועי' בכס"מ (טומאת מת סופ"ט) דברר שחייבין על זדונו כרת לכו"ע ספיקו להחמיר מדאורייתא]. אבל בארעא דרבנן (אות תלו) מביא בשם מהרימ"ט בתשובה דאין לחלק בין איסור לאו לאיסור כרת.

מימהל היכי מהלין ליה אמר רב אדא בר אבהה מלין אותו ממה נפשך. [כתב ביד דוד בשם החקרי לב, דמכאן מוכח דספק אסור מה"ת, דאי ס"ד דספק מותר מה"ת, א"כ

8. שערים מצויינים בהלכה

דס"ל כשיטת הי"א (שם סי' קי ס"ח) דדבר שיש לו מתירין לא מהני ביה ספק ספיקא עי"ש. [ובנקה"כ הקשה עליו דהא הכא אין המתירי בודאי שיבא, וכה"ג לא הוי דבר שיש לו מתירין כלל, כדאיתא בשו"ע (שם סי' קב ס"ב), ועוד דאין התחלה להקשיא, דהאיך תאמר ואת"ל לא כלו שמא יש לו ח' ימים, דמה בכך שיש לו ח' הא לא כלו ונפל הוא, ועוד דכשתאמר לא כלו א"א שיש לו ח', דהא כשהוא בן ח' ימים מוציא מידי ספק נפל וכדאיתא בסוגיא כאן. ועי' בכרכי יוסף דאם

ביממא דשבעה. [כתב הב"י (יו"ד סי' טז) בשם תשוב' הרשב"א (ח"א סי' רמג) דאין סומכין על הגר בגדיים קטנים הנקחים ממנו כשאומר שהם בני שמונה ימים. וכ"ה בשו"ע (שם ס"ג). והקשה בטו"ז (סק"ד) הא הוי ספק ספיקא, ספק שמא כלו לו חדשיו, ואת"ל לא כלו שמא יש לו ח' ימים, ותירץ

9. שערים מצויינים בהלכה

דכוונת רש"י אלו היה נולד בחיי אביו, נמצא כשמת האב היה חי והיינו מוחזקים שודאי יחיה שלשים יום, והיה האם בחזקת היתר לשוק, ואע"ג דאח"כ מת הבן בתוך שלשים, בהא לא היה ס"ד דצריכי חליצה אפילו אשת כהן, דמדינא אוקמה אחזקת היתר, אך כשמת האב היתה מעוברת והיא בחזקת איסור לשוק ונולד אחר מיתת אביו, אן אינה יוצאת מחזקתה עד שיתכבר שהיה בן קיימא. ועי' ביד דוד (מהר"ק) דרש"י נקט לאחר מיתת אביו לרבנותא, לא מיכעיא בחיי אביו ולא היתה בחזקת יבום, אלא אפילו נולד לאחר מיתת אביו, והיתה בחזקת יבום, נמי מקלינן [עי' ברמב"ם יבום פ"א ה"ה] עי"ש. וכ"כ כשכת של מי. ועי' בערוך לגר מס' יבמות (לו:)- מש"כ בכונת רש"י.

מת הולד בתוך שלשים. [עי' בחוסי' מס' יבמות לו: ד"ה מת וברא"ש שם (סי' ה) דגרסינן בתוך ל' ולא גרסינן בסוף ל', ועי' בחוסי' מס' בכורות מט. ד"ה לאחר] פרש"י בתוך ל' ללידתו ולא היה לאביו בן אלא הוא ונולד לאחר מיתת אביו, ועל ידו היו פוטרינן אמו מן החליצה אם היה בר קיימא. [ועי' בשו"ת חת"ס (אהע"ז ח"ב סוסי' קסא)

10. שערים מצויינים בהלכה

[אמר ליה שירתה יהא רעוא דתשרו תרבא. הרי דרב שרביא לא האמין לרבינא דחור רבא ממה שאמר אחמול כלילה, והיינו משום שכבר נתחזק פסקו של רבא שאמר אתמול. ומכאן נראה מקור למש"כ בנוע ביהודה (מהר"ת סי' כט מכנו הגאון מהר"ש), דאם הפוסק פסק על איהו דבר, אע"פ שאנו יודעים אותו מת"ח אחר, כיון שנתקבלו דבריו הרי הוא כשנים, ואם בא אחר ואומר שהפוסק חור מדבריו, אינו נאמן, דהוי כמו עד אחד נגד חזקת דבר, שאינו נאמן. [וכן מבואר מדברי התוס' מס' יבמות (מב: ד"ה

11. רמב"ם הלכות מילה פרק ג הלכה ו

גר שמל קודם שנתגייר וקטן שנולד כשהוא מהול כשמטיפין ממנו דם ברית אינן צריכין ברכה, וכן אנדרוגינוס אין מברכין על מילתו מפני שהוא אינו זכר ודאי.

- השגת הראב"ד: וכן אנדרוגינוס אין מברכין על מילתו מפני שאינו זכר ודאי. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ אם אנדרוגינוס ספק מברך עליו מפני שהוא ספק דאורייתא ועל ספק דאורייתא מברכין חוץ מן הדמאי מפני שרוב עמי הארץ מעשרין הן עכ"ל.

12. כסף משנה הלכות מילה פרק ג

כתב הראב"ד א"א אם אנדרוגינוס ספק כו' מפני שרוב עמי הארץ מעשרים הם עכ"ל. וחכמי לונ"ל הוקשה להם כן על דברי רבינו ושאלו ממנו ז"ל והשיב להם ז"ל וכן אנדרוגינוס אין מברכין על מילתו מפני שאינו ודאי יורנו מורנו והלא ספק תורה הוא ועל ספק דרבנן הוא דלא מברכין אבל על ספק דאורייתא מברכין חוץ מן הדמאי מפני שרוב עמי הארץ מעשרין הם כדאמרינן בפרק במה מדליקין (שבת דף כ"ג): תשובה הדברים ידועים שכל ברכה שעל מצוה דרבנן היא בין שתהיה המצוה מדבריהם בין שתהיה מן התורה וחכמים הם שתיקנו את הברכה והם שאמרו שכל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא ולפיכך כל דבר שנסתפק לנו אם עשיית דבר זה מצוה שנצטוונו או לא נצטוונו בין שהיה הצווי על אותה עשייה מדבריהם בין שהיה מן התורה עושין אותה בלא ברכה ומפני זה נפסקה הלכה בסוכה פרק לולב וערבה דשמיני ספק שביעי הכין והלכתא מיתב יתבינן ברוכי לא מברכין ומינה אתה למד לכל המצות שיסתפק לך אם אתה מצווה או אין אתה מצווה עושין אותה בלא ברכה כמו שביארנו בסוף הלכות ברכות וזהו העיקר שאנו סומכין עליו ואותם הדברים האמורים בפרק במה מדליקין (שבת כ"ג) בענין אחר הם אמורים וזהו פירושו שילינן בגמרא על ברכת נר חנוכה היכן צונו והשיב רב אויא מלא תסור ורב נחמן משאל אביך ויגדך וכו' שמעינן מדברי שניהם שכל מצוה שהיא מדבריהם מברכין עליה אשר קדשנו במצותיו וצונו. והשיב רב עמרם על שניהם ממעשר דמאי שהוא מדבריהם ומפני זה מפרשין אותו בלא ברכה ופריק אביי ואמר דבר שעיקר תקנתו מצוה מדבריהם ולא תקנתו מפני הספק תקנו עליו ברכה כגון נר חנוכה ומקרא מגילה ועירוב ונט"י אבל דבר שעיקר תקנתו מן הספק כגון מעשר דמאי לא תקנו עליו ברכה. והקשינו על אביי לפום הדין פירוקא והרי יו"ט שני שעיקר תקנתו מפני הספק ותקנו עליו כל הברכות התלויות בו כמו יו"ט ראשון ופריק אביי ואמר הכי השתא התם כי היכי דלא ליזלזלו ביה ולהכי תקינו לו ברכה אבל שאר הדברים שעיקר תקנתם מפני הספק לא תקנו לו ברכה ולפיכך לא תקנו ברכה על מעשר של דמאי ובא רבא ופירק לו פירוק אחר ואמר אל תאמר שכל דבר שעיקר תקנתו מפני הספק לא תקנו לו חכמים ברכה שהרי יו"ט מפני הספק תקנו לו ברכה ותדע למה לא תקנו ברכה על מעשר דמאי מפני שרוב ע"ה מעשרים הם נמצאו דברי כולם רב עמרם ואביי ורבא אינן אלא נותן טעם שמפני כך תקנו חכמים ברכה לכך ולכך ולא תקנו ברכה לכך ולכך הילכך כל דבר שנמצא בפירוש לחכמים שמברכין עליו בין שהיה ודאי דבריהם כגון נר חנוכה ומקרא מגילה בין שהיה ספק מדבריהם כגון יו"ט שני מברכין עליו ודבר שלא תקנו לו חכמים ברכה בפירוש אין מברכין עליו וכל מצוה שעיקרה מן התורה ונסתפק לנו אם אנו חייבין בה לא תקנו לה חכמים ברכה אע"פ שנראית מן התורה כמו שנתבאר מדבריהם בסוכה בשמיני וה"ה בכוי לענין כיסוי הדם וה"ה לכל ספק מצוה עכ"ל. והרמ"ה השיג על תשובה זו על מ"ש שיו"ט אע"פ שספק דבריהם הוא מברך עליו וגבי סוכה קאמר שהיא ספק דאורייתא מפני שעיקר המצוה מן התורה והלא קדושת יום טוב גם היא ודאית מן התורה אלא שנסתפק לנו אם יום זה הוא יום טוב אם לאו כשם שנסתפק לנו בסוכה שהרי מצות סוכה מן התורה אלא שנסתפק לנו אם יום זה הוא שביעי וחייב בסוכה ומההיא דאמר רבא גבי מעשר דמאי רוב ע"ה מעשרין הם הא לאו הכי הווי מברכים שהרי המעשר עיקר מצותו מן התורה אלא שנסתפק לנו אם פירות הללו חייבים במעשר כשם שנסתפק לנו בסוכה וביו"ט ואפ"ה טעמא דרוב ע"ה מעשרין הם הא לאו הכי מברכין ולטעמיה מאי חזית דיליף מסוכה לילף מי"ט דהא תרווייהו חד טעמא הוא וכתב לדידן נמי מ"ש סוכה בשמיני דלא תקינו לה רבנן ברכה משום דכי מתקנו רבנן ברכה אספק דאורייתא היכא דלא מבטלי ודאי דאורייתא אבל סוכה בשמיני כיון דשמיני הוי יו"ט אחרון ודאי דאורייתא היכי ליתקון ליה ברכה אסוכה לשוויי שביעי שהוא חול ולבטל קדושת יו"ט אחרון שהיא ודאי דאורייתא ועוד דכיון דמברכין בקידוש היום ובתפלה ובברכת המזון את יום השמיני חג עצרת היכי מצינן לתקוני ברכה אסוכה לשווייה שביעי כלום אפשר לברך שתי ברכות שסותרות זו את זו:

סימן לט

במלאכת חובל

כתב הרמב"ם ז"ל פ"ח משנה ה"ז בדש
כגורגרת חייב ואין דישה אלא בגידולי
קרקע והמפרק הוא חולדה בוש וכו' וכן
החובל בחי שיש לו עור חייב משום מפרק
וכאן שיהיה לרוב גרם שיהא מהחבורה אבל
אם נתכוין להזיק בלבד פטור מפני שהוא
מקלקל וכו' עכ"ל, ודעת החו"מ כחובות
דף ה' ע"ב (ד"ה דם מפקד פקוד) וכו"ל

לחובל הרמב"ם ז"ל חובל מטעם מפרק חולדה דש
 הוא, אי"כ מה צדק שהנפל אינו חי והלא
 כל עיקר מלאכת דישה הוא צפירות כחישין
 וצפירין וכיו"צ שאינם צע"ה כלל ולמה לא
 יבא מפרק חולדה דש צמז"ח דם מצטר
 שחוטב וע"ש שבי דהוא קרישא עלומה (ע"ש
 במ"ש קודם ד"ה והנה המל"מ וכו').

ובלענין צע"ה ד"ל שאין הרמב"ם ז"ל
מפרש (בהא דאמרו דגבי נפל

ליבא מלאכת חובל משום דמחך צבצר
 בעלמא הוא) כפירשיי ז"ל שזכו משום דלאו
 חי הוא ואין מלאכת חובל אלא צבצ"ה, רק
 מפרש בא דאמר מחך צבצר בעלמא היא
 ולא מלאכה היא היינו משום דכיון דכנפל
 ליבא מלות מילה ממילא אין שום תיקון
 ותועלת צמז"ח זו וכו"ל חובל שנה לצורך
 ומצויה פטור עלי דהא הרמב"ם ז"ל כתב
 שאינו חייב משום חובל אלא כשיש לו תועלת
 מה כגון שצריך לדמו או ששייך כעסו בזה
 ע"ש צפ"ה צהלכות שבת וכו' דקאמרין דאי
 נפל הוא מחך צבצר בעלמא הוא פירוש
 מחך צבצ"ה שום תיקון ולכן אין צו איסור
 ושיינתי צירושלמי דיבמות פ"ח ה"ז שאין
 הגרעק"א ז"ל שם צבצ"ה קל"ז (אלא שיש שם
 ע"ש שאין לפרק י"ז ואין כלל פרק י"ז
 ציבמות וע"ש הוא ז"ל פרק י"א וההם
 צירושלמי שאיל ר"י אילן תנוקות ספקת
 (ספק אם כלו לו חדשיו או לא) מהו לחלל
 עליהן אה השבת (כיוון למול אותם צבצ"ה)
 וא"ר יוסי צ"ב ויאות ממ"כ בן השעה הוא
 ימול, בן שמונה נעשה כמחך צבצר שלא
 לצורך עכ"ל (צירושלמי, הרי מצוה להדיח
 כמו שכתבנו דמחך צבצר בעלמא מהפרש
 דה"ל כמחך צבצר צבצ"ה שום תועלת ומפני
 חסרון תיקון הוא דלא הוי מלאכה ושפיר
 י"ל שגם צבצ"ה הכי פירשו בזה שאמרו
 מחך צבצר בעלמא היינו שהוא מלאכה
 שלא לצורך אבל אם יהיה לו צד אחר לצורך
 שפיר ה"ל חייב גם גבי נפל משום מפרק
 אפי"פ שאינו צע"ה ולא מוכח כלל דאין

דחובל חובל הוא מטעם נטילת גשמה
 (חולדה דשחט) כי בדם הוא הנפש
 וכשגוטל מקלחו נוטל מקלח גשמה ע"ש
 ונלענין דמה שכתב הרמב"ם ז"ל חובל
 משום מפרק חולדה דש למד דבר זה מסוגיא
 דשבת דע"ה א' דגרסינן בהם ת"ר הלך
 חלון והפלטו (פירשיי ז"ל פולטו, שדוחקו
 ביזו שיהא בדם) אינו חייב אלא אחת
 (משום לידה) ר"י אומר חייב שתיים (פי'
 אף משום הפליטה) שבי ר"ה פליטה בכלל
 דישה ומפרש בגמ' טעמא דהכמים (דסברי
 שאין בפליטה משום דש) משום דסברי שאין
 דישה אלא בגידולי קרקע ע"ש נמלא דהכל
 מודים שהפליטה דהיינו הולאה בדם מהחי
 הוא מכלל מלאכת מפרק חולדה דש רק
 דרבנן פטרי משום שהחלון אינו גדויק אבל
 כל היבא דהוי גדויק איה צבולאה דם
 מצע"ה משום דש לכ"ע ולכן פוסק הרמב"ם
 ז"ל חובל משום דש דהרמב"ם ז"ל סובר
 דכל צע"ה החיים ציבצה נקראים גדולי
 קרקע (כיון שחונים מגידולי קרקע) ורק
 חלון וכיו"צ מצריית המים אינם גדויק
 וכמשי"כ הרה"מ ז"ל ולכן פסק שחובל מטעם
 דש כי היכי דפליטה נקראת חולדה דש
 (ולתחום) חובל לאו מטעם דש צריך לחלק
 בין פליטה לחבלה וכדלקמן צע"ה).

(ג) ובמניח במלאכה דש כזו צבצ"ה
 הרמ"מ שהקשה על הרמב"ם

ז"ל מפרק ר"ה דמילה דף קל"ז דאמרין
 כל שלא שבה צבצ"ה שלשים יום הוי ספק
 נפל ואקשינן מימהל היבא מהלין צבצ"ה
 דילמא נפל הוא (ואין צו מלות מילה וקטבד
 חצורה צבצ"ה שלא במקום מלות מילה)
 ושנין דמהלין ממ"כ אי חי הוא שפיר מהיל
 ואי נפל הוא מחך צבצר בעלמא הוא
 פירשיי ז"ל דה"ל האו נפל כמחך צבצר
 שחוטב ולא חצורה היא ע"ש והשתא צבצ"ה
 למה החו"מ חובל מטעם נטילת גשמה הדבר
 מצוה היטב דאי האו נפל הוא ה"ל כמחך
 צבצר שחוטב שאין צו משום נטילת גשמה אבל

מלאכת חובל אלא בצטי"ח בלבד כנלעני"ד
נתן צטי"ח.

אלא שעדין ק"ל מלשון הרמב"ם ז"ל
שהעסקנו לעול שכחז וכן החובל

"בחי" וכי ומשמע צפשיטות דליכא מלאכת
חובל אלא בצטי"ח בלבד [והדק"ל דאי חובל

מטעם דש הא מלאכת דינא עיקרו הוא
בדברים שאינם צטי"ח] וי"ל דמשי"כ הרמב"ם

ז"ל דמלאכת חובל הוא בחובל את החי זהו
משום דלא משכח"ל [צמת] מלאכת חובל

שהוא דוקא בדעבד חבורה (כיוונו או שללר
הדם ע"י הכחלה או שהזיזו הדם לגמרי

ע"י הכחוח) וחבורה לא משכח"ל צמת
וכמבואר בסנהדרין דפ"ה ע"ב דהחובל

בחיוב ובאמו אחר מיתה פטור ופירש"י ז"ל
שזכו משום דליתו חייב עד שיטעה בהן

חבורה ולא שייך חבורה לאחר מיתה וע"ש
בחומ' (ואש"פ שמשכח"ל חבורה צלתי חי

כגון גבי נפל שהוא נחשב בלחי חי ומי"מ
אית צי נלר הדם ויניחא דם דרך חבלה

מי"מ הרמב"ם ז"ל מייירי צמחם חבלות שאינו
נפול ולא משכח"ל אלא בחי ולכן כתב החובל

בחי חבל אבי"ד דגם מניחא דם מבשר שחוטט
יש צה משום מפרק תולדה דש אלא שאין

זה נקרא צמח חובל רק צמח "סחוטטה"
שהוא ג"כ תולדה דש).

[והעירני ח"ח שליט"א מוכח דאנדריגינוס
אין מולתו דוחה צמת משום

דשחא אשכ הוא עי לעיל דף קל"ח א'
ובשלמא אי כוונה הגמי צמח דאמרינן גבי

ספק נפל דאי נפל הוא מחתך צמח צמלמא
הוא כדפירש"י ז"ל משום דכ"ל כחותך צמח

שחוטט [דנפל לאו חי הוא] לפ"י אחי שפיר
דאנדריגינוס שהוא חי, א"כ אפי"ו אי נקיבה

היא איכא חובל, ולכן אסור] חבל לפי מה
שפירשתי דכוונה בגמרא מחתך צמח

צעלמא הוא משום דאי נפל הוא [דלית צו
מלות מילה] ליכא שום לורך צמילה זו (פי

אין צמילה זו שום היקון צהחפלא אש"פ
שהבבבא המוכל לריך לעשות מעשה מילה

זו מחמת הספק, מי"מ החפלא לא נתקן כלום
להלך דהוא צמח נפל) א"כ כ"ג גבי

אנדריגינוס נמי נימלהי ממ"ד אי זכר הוא
שפיר מבייל ואי נקיבה היא, אין כאן שום

היקון וכי מחתך צמח צמלמא צמח היקון,
ומ"ש ספיקא דאנדריגינוס מספיקא דנפל

אלו תו"ד, ויפה בעיר.
אכן כ"ז מחבאר היעב ע"פ דברי רבינו

חננאל ז"ל שם צמוגיא דדף קל"ז
דנראה דלפוס ריבטא מחפרש דהא דאמרי

מחתך צמח צמלמא הוא קאי על כל מילה
(אפי"ו מילה ודלית) שאין צה משום מלאכה

(ומסתמא לפי שהוא מקלקל ואין צו שום
היקון גשמיי וקסבר דהיקוונא דמלוא לאו

היקון הוא אש"כ אית צו היקון גשמיי כגון
חובל וזריך לכלבו ע"י סוגיא דדף ק"ז

כנלעני"ד שכן חי הס"ד שצפי ר"ח ז"ל
וקלרתי) ומקשה רבנו חננאל ז"ל דא"כ למה

אסורה מילה שלא צמונה צמח וכלא מילה
לאו מלאכה היא והי"ך ח"ל ופירקו (פי

וחירצו) כי מילה דחי מלאכה היא כי מחתך
הוא כי כיון שחותך הטרלה מחתך לאכול

תרומה ולשחוטט עליו אציו את הפסח עכ"ל
פי מש"כ גבי נפל ליכא היקון זה ומסתמא

לפי שחותך שימות חוך שלשים יום ולא שייך
כלל שיאכל מן הפסח קמן כזה וכמונן (וגם

אפשר דאסור להאכיל תרומה לנפל או לכו"מ
צמח של תרומה דלא הותרה תרומה אלא

לכהנים שיש בגופן קדושה כהונה, ונפל
שנחשב מה אין בגופו קדושה כהונה ודבר

זה ל"צ והמשיין ישיין צזה) ועכ"פ מחבאר
מדברי ר"ח ז"ל דגבי ספק נפל דאייירי

צמוגיין ליכא צמילתו היקון זה [שכותר
בתרומה ושכותר לאכול את הפסח] חבל

בחי איכא צמילתו היקון צמח לענין תרומה
ופסח ולפ"י פשוט דגם צמפק חייב מילה

כגון אנדריגינוס ג"כ חשיב מילתו היקון
אפי"ו להלך שהוא נקיבה, דהא מי"מ מחמת

הספק חי אסור בתרומה ואסור צמילת
פסח וע"י מילה זו הוכשר לתרומה ולפסח

ולכן גם להלך שהוא נקיבה אינו מחתך צמח
צעלמא אלא מחתך ואיכא מלאכה ולכן אסור
למול האנדריגינוס שמה נקיבה היא חבל ספק
נפל הא (לפי כר"ח ז"ל) מחבאר בגמרא
דלהלך שהוא נפל אין צו שום היקון ומחתך
צמח צמלמא הוא ומשי"כ שפיר שרינן ממ"ד.

R' Moshe Schwerd

Purim:
Unmasking Its Essence

Motza'ei Shabbos
February 16^{sh}, 2013

9:00 PM

Congregation Ahavas Yisroel 147-02 73rd Avenue

BMKGGH Daf HaYomi on Purim 5:15am

Shachris KeVasikin 6:10am (approx)

Purim Seuda immediately following Shachris